

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za čertert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za čertert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 7. svečana 1868.

List 6.

Iz Rima, 28. pros. K. — Včeraj še le mogel sem do sv. Očeta. Oddal sem sv. Očetu, kar mi je bilo v Ljubljani in drugod zročnega s pismeno razodetimi vošili vred, pristavljuje ustmeno, da v znamenje ljubezni vernosti, veselja nad zmago zoper prederzne nasprotnike naj blagovolijo mali dar milostljivo sprejeti, ki se je nabral posebno v razodevanji katoliškega čutja o konkordatoborstvu. Sveti Oče se po svoji prirojeni miloti zahvaljujejo za besede in dar in podelijo z vso ljubeznijo sv. blagoslov darovavcem in vsi škofii. *Gratias tibi ago pro verbis et donis ac peramanter benedico tibi committentibus et toti Dioecesi.*

Vojska med resnico in lažjó.

I.

Resnica in pa laž ste se svoje dni po naključbi na poti sošle. Popotvate nekaj časa skupej, kar laž, od nekaj že zgovorna, zvita in prekanjena, povzame besedo ter reče resnici: „Veš kaj? dobro in koristno bi bilo, ako bi medve drevo zasadile. Drevo bi rastlo, veje in vejice dobilo, listje nastavilo ter nama s časom prav prijetno in hladivno senco dajalo; tudi lepo sladko sadje bi rodilo. Sad uživaje bi v solnčni vročini v njegovi senci počivale.“

Resnici, ki je odkritoserčna in priprosta, je ponudba všeč; reče toraj laži, da je prav zadovoljna s tem, da naj drevo zasadite.

Storile ste tedaj, kakor ste sklenile. Zasajeno drevo urno in čversto raste, kaže, da bo delalo hladno senco in dajalo sladkega sadja. In spet povzame laž besedo in reče resnici zvito in prekanjeno, kakoršen je že njen značaj: Kaj meniš? bi ne bilo li modro, ako bi medve že zdaj drevo delile, da vsaka sprejme svoj del? Pozneje bi znal nastati kaki kreg in prepir. Vzemij toraj — gladko in vabljivo dalje laž beseduje — vzemi ti korenine drevesa; kajti toliko si gotovo razumna, da lahko spoznaš, da so korenine poglavitni del drevesa. Korenine živijo in redijo celo drevo, skrite so pod zemljo in toraj varne pred vsako vnanjo škodo in nevihto. S slabejimi deli se bom jest zadovoljila, vzamem toraj veje, listje, skorjo, sploh vnanje dele. To storim, da te prepričam, kako poštenih misel da sem. Količe nevarnosti protijo vejam, listju, lubju, vnanjim delom drevesa sploh! Nevarnosti od ljudi, živali, vremena in mnogoterih neviht, dokler so korenine pod zemljo pred vsem tem dobro zavarovane. —

Resnica, ki sama poštena, tudi drugim rada verjame in zaupa, verjame tudi tovaršici laži, ki je tako lepo in priljudno govorila, vzame korenine drevesa ter je zadovoljna s svojim deležem. Laž pa se veseli, da je z gladkimi besedami resnico prekanila.

Obedve se polastite vsaka svojega deleža. Resnica gre k drevesnim koreninam, da bi tamkej bivala. Laž pa se veseli med vejami in listjem drevesa, živi in se giblje v veseli solnčni svetlobi tam, kjer ljudje prebivajo in se vse reči verstijo in godé.

Drevo raste in raste, nastavlja mogočne veje, dobiva široko perje in obilno hladivne sence deli, mnogo cvetja se prikaže in kmalo tudi sad zori, na videz prav lep in vabljiv. Laž se ziblje in giblje med vejami in listjem ter je vesela in zadovoljna. Povabi ljudi, da naj pridejo in obišejo lepo košato drevo, se hladijo pod njegovo senco ter okušajo prijetni sad.

Ljudje slišijo prijazni in vabljivi govor in vidijo košato mogočno drevo, romajo kar v tropah tje, se hladijo v prijetni senci in uživajo vabljivi sad. Ni ga bilo časa in ure, da bi ne bilo ljudstva zbranega pod drevesom; drugi drugim pripovedujejo, kako prijetno je tam in terdijo, ako hoče kdo vesel in dobre volje biti, da se mora pod senco tega drevesa podati. Ko laž vidi dohajati tolike množice ljudi raznoverstnih stanov, imenitnih in učenih, z zlatom in biseri okinčanih, bogatih pa tudi revnih in priprostih: je silno vesela, ter si vsa priliznjena prizadeva kratkočasiti svoje goste, kakor koli vé in zna. Razlaga jim svojo puhlo modrost, gladi jim vest z lažnjivim modrovanjem, jim moti pamet in podira vero in pravo spoznanje, zlasti jih uči, kako da naj resnico in njene prijatelje sovražijo in zatirajo. Vse to jim vé tako sladko in umetno pripovedovati, terditi in dokazovati, da jo ljudje jako radi poslušajo, ji verjamejo ter je kar ne morejo prehvaliti. Zvesto si tudi prizadevajo po njenih naukih in vodilih živeti, govoriti in ravnati. Tako tedaj laž vedno veči veljavo dobiva in bolj in bolj se množijo njeni raznoverstni častivci, dokler so uni zaničevani in zatirani bebci, potuhnjenjenci, hinavci in enako psovani, ki se pod drevesom laži ne zbirajo ter za njene nauke in vodila ne marajo.

V tem tedaj, ko se laž med svetom časti in slavi, resnica pozabljena in zaničevana pri koreninah drevesa skrita biva pod zemljo. Nihče skoraj ni vedil, kje da je, nikomur ni bilo mar je poiskati. Vidi toraj, da ji v živež ne ostane družega nego korenine drevesa, ktere si je bila po hinavskem nasvetu laži v svoj delež volila. Glad jo naganja, jame toraj korenine glodati in uživati. In naj si drevo laži tudi jako močne korenine ima, vender so bile čez kaj časa le oglodane in vse objedene in popukane. Vejice in veje polagoma vsahnejo, listje ovéne in obletí, in — šla je bila hladna senca.

Nekega dne, ko so bile korenine popolnoma že objedene, sedi laž pod drevesom v sredi množice ljudi, ki so njeno lažljivo modrovanje poslušali, ter so se od nje raznih zvijaj in sleparij učili. Kar nenadoma nastane vihar, se vpre v drevo, in ker je bilo zdaj brez korenin, se ni moglo sili viharja braniti in obstati, toraj omahne in pade na laž in na vse, ki so bili pri nji pod drevesom, ter jih s svojo težo potlači in zaduši. Zdaj resnica zapusti svoje temno prebivališče, in ko pride na beli dan in stopi na zemljo, najde in vidi, da laž in vsi njeni prijatli in nasledniki z ranami obdani in pokončani pod drevesom leže. —

Sedanji svet je kraj, kjer resnica in laž skupej v družbi živite. V začetku je bila samo resnica na svetu. Hudobni duh, ki je najpervo že v raj u lažal, je pripravil laž na svet. Zdaj bote obe skupaj bivali — do konca sveta. Pogosto se zgodi, da se mora resnica skriti, laž pa sme povzdigovati svojo ošabno glavo, se šopiriti in kraljevati, ter oznanovati in širiti svoje lažnjive nauke. Kako mogočno je njeno drevo, kako velike njene debla in veje! Kako na videz prijetna je njena senca, sladek in vabljev njen sad! Kako ve in ume se prilizovati, se hliniti, pregovarjati in dokazovati, da si povsod dopadajenje prijatlov in zagovornikov pridobi? Nisi li, zlasti dandanes, sam že vidil, skušal ali bral, da marsikteri človek, ki biva pod drevesom laži, veliko premore in velja, je visoko hvaljen in česen ter mnogo prijatlov in učencev ima, dokler je uni, ki se resnice derži, le predostokrat zaničevan, psovan in preganjan?

Vender pa nikar se ne bojte resnice, prijatli! sej ona korenine drevesa v lasti ima; naj se tudi laž za nekaj časa šopiri, hvali in kraljuje, prej ali pozneje bo omahnilo njeno drevo ter pokopalo in zadušilo njo in njene naslednike. —

Prišel je Kristus na svet, ki je resnica pot in življenje, in že se je vzdignila laž Njemu nasproti. Posluži se narprej orožja, ki mu je hinavšina imé. „Išite,“ govori laž priliznjeno k trem Modrim iz jutrove dežele, „išite skerbno dete, in ko ga bote našli, pridite tudi meni povedat, da tudi jest grem in ga molim.“ (Mat. 2, 8.) Pa to orožje se ni poneslo. Zdaj brusi laž morivni meč, ukaže mnogo fantičev pomoriti — upajoča in zanašaje se, da umorjena in pokončana bo tudi resnica, pot in življenje: Božje dete. Pa Božja previdnost je čula, in Jožef in Marija bežita na Božje povelje s svojim nebeškim detetom v Egipt, kjer skrito in neznani živé. In laž se zdaj raduje in veseli, ker meni, da je resnico pokončala in zaterla.

Kristus, večna resnica, se verne iz Egipta v domačo deželo nazaj. In ko je Njegov čas prišel, se je očitno prikazal, da bi ljudi resnice učil, jih srečne storil in večno zveličal. Zdaj se laž v silni jezi razserdi, ker spozna, da je obstanek njenega drevesa, kraljestva laži, v nevarnosti. Toraj poprime in brusi svoje orožje in se serdito vojskuje zoper resnico ter napanja vse žile in sile, da bi svojo nasprotnico zaterla in pokončala.

Ako Kristus grešnikov iše, jih uči in se ž njimi peča, da bi jih spreobrnil in pridobil, urno laž tudi njega samega grešnika imenuje; ako o sabotah bolnike ozdravlja, mu očita, da skruni Gospodove dneve; ako hudobne duhove izganja, terdi da to dela s pomočjo belcebuba, višjega hudobnih duhov. Toži ga, da prepoveduje cesarju davke plačevati, in je toraj sovražnik cesarja in države. In kar si le ona sama po vsi moči in z vsemi zvijačami za hudo prizadeva, to Njemu podtikuje, da namreč ljudstvo zapeljuje, katero od nje ometeno in zapeljano res ne spozna časa Božjega obiskanja ter ga zamudi; ne sliši milega klica Odrešenikovega, ki ga vabi pod svoje peruti, ter oslepljeno in zdvijano

kriči: „Križaj ga, križaj ga!“ Pa sodnik ne najde krivice nad njim in ga želi oprostiti. Ali tudi zdaj si hinavska laž zvito vé pomagati. „Ako ga ne odpraviš,“ mu kliče in proti, „in ga smerti ne izročiš, nisi cesarjev prijatelj!“ Tako je spravila laž Resnico na križ. Pa tudi zdaj še ne miruje, temuč ko Kristus že v grobu leži, nadaljuje še vojsko zoper Njega. „Spomnim se, govori Pilatu,“ „da je uni zapeljivec rekel, ko je še živel, da bo čez tri dni od smerti vstal. Vtegnili bi njegovi učenci priti, njegovo truplo ukrasti in ljudstvo reči: od smerti je vstal. Tako bi bila poslednja zmeta huji kakor prva. Postavi tedaj stražo k grobu, da ga varujejo.“

Tako je Kristus, Resnica, počival in bival v krilu zemlje. Laž pa povzdigne svojo ošabno glavo in se ziblje in šopiri kot zmagovavka na svojem drevesu. O svitu tretjega dne pa nastane mogočen potres, in veličasten in po svoji lastni moči na novo oživljen vstane Kristus Resnica iz groba. Zbere svoje zveste učence in naslednike, jih poduči in še bolj v resnici poterdi. Potem se vzdigne v nebo in pošlje od tod Duha resnice na zemljo — svoji sv. Cerkvi, ki je Njegova namestnica in varhinja resnice do konca sveta. Od tedaj je drevo laži na svojih koreninah načeto, červivo in spodjedeno; vender pa čas še ni prišel, da bi popolnoma omahnilo, padlo in laž in vse ki pod njegovo senco sedijo, pokopalo in zaterlo. Naj si tudi veja za vejo vsahne in list za listom odpada, vender si tu in tam po okolišinah časa in ljudi nekako vé pomagati, da na videz nove kakor zelene veje nastavlja, laž pa se ziblje med vejami, oznanuje in širi svoje nauke in modrovanja in se vojskuje z vsakterim orožjem, kakor nekaj zoper Kristusa, tako zdaj zoper resnico sv. katoliške Cerkve. Odkar Cerkev stoji, ni ta vojska prenehala. Dostokrat je bilo že viditi, kakor da bi bila cerkev že zmagana, pokončana in zaterta. Od serditih sovražnikov z vso silo in vsakterim orožjem preganjana in zatirana, se je mogla umakniti in skriti, kakor v krilo zemlje. Pa le kratek čas je to terpelo; najemniki laži so poginili kakor senca, pokopani v pekel; cerkev pa je zapustila svoje temno prebivališče ter kakor na novo oživljena in okrepcana kot zmagovavka stopila na svitlo. To za verne kristjane toliko veselo in tolažljivo resnico nam jasno in očitno spričuje zgodovina vsih stoletij.

(Dalje nasl.)

Tri mesce na Jutrovem.

XXII.

(Elizejšek. Jeriho. Jerihunska, preroška dolina. Karantanija. Zlato tele, in kaznovani „liberalci.“ Pušavnik. Naša in beduinska večerja. „Beseda“ beduinska; beduini ob Donavi. Pri Jordanu; njegove lastnosti, ték itd. — Ondotna nevarnost. Neprijetnosti. Pri mertvem morji. Kakošno je to morje? Kaj je okrog? Soda. Zgodovinsko iz sv. pisma in svetnih pisateljev. Nagli in strašni pogin nečistih mest. Zoper ugovore. Posebne lastnosti te vode v primeri z drugimi. Kako se v njem plava? Titovi sužnji. — Vernitev. — Obed. — Gad in Šejh. — Mar-Saba.)

Eden posebno znamenitih krajev za popotnike je Elizejev studenec, po arab. Ajn-es-Sultán, sultanov studenec. Ondi postavijo popotniki šotore in prenočujejo. Prišli smo bili v ta kraj še pri dnevu in našli smo šotore že postavljene; tudi se je že kosilo za nas kuhalo. Naši velbludarji so bili namreč z robo že naprej šli. Elizejev studenec, Slovenec bi rekel Elizejšek,*) je precej velik potok, ki se zbira v dosti velikem tonvu (r. tontu) ali jerinu, po katerem vesele ribice plavajo, pa tudi arabski mukeri s svojimi konji in osli škrofe-

*) Studenci imajo namreč v slovenščini končnico — šek, n. pr. Dolšek (studenec v dolu), Konjšek (hipokrene), Moravšek itd.

tajo, kadar pridejo s tujci v ta kraj. Imenuje se Elizejšek zato, ker ga imajo za tisti studenec, ktere ga slabo vodo je bil prerok Elizej dobro in zdravo storil, ko je bil soli vanjo vergel. (4 Kralj. 2, 19. id.).

Prašal bo zdaj kdo, zakaj pa niste rajši šli v Jeriho, da ste pri Elizejšku v šotorih prenočevali? Toda, predragi! mesto Jeriho je tako zginilo, da se še prav ne vé, kje je stalo. Najberže pa je bilo to mesto ravno tukaj ob Elizejevem studencu, kar dokazujejo zgodovinski zaznamki, grobi, podertine itd. na tem kraju, pa tudi sam veliki potok, ker mesta so gotovo ob vodah zidali.

Jerihunska dolina v tem kraju je lepo z drevjem in zelenjem zarašena, po katerem prepevajo slavci in drugi tički, in dasiravno je trava le bolj redka, je vendar ravan po mnogih krajih tako lepo ocvetličena, da je viditi od deleč kakor prelep velik pisan pert.

Proti večeru nad Jerihunsko dolino je tisto imenitno gorovje Karantanija (Džebel Kerontul), kjer je bil Kristus v poslednje skušan in se je potlej postil 40 dni in 40 noči. S prijetnega Berda nad Jeriho ravno in pod še višjo Karantanijo smo vidili lepo preroško dolino, koder je hodil Elizej, in kjer so bili razuzdani dečki od medvedov stergani, ki v svetem možu niso zaničevali le samo starčka, ampak tudi preroka pravega Boga. V Betelu smo bili še le pozneje, popotvaje iz Jeruzalema proti Nazaretu, ker sem pa uno dogodbo omenil, naj opomnim še to, da Betel kakor glavno moliše zlatega teleta je bil tudi gnjezdo brezbožnosti, pravega „liberalstva“ tistega časa, in torej ni čudo, da je Bog na žuganje prerokovo poslal tako strahovanje zoper neukroteno razuzdanstvo. —

Proti jutru čez Jordan se vidijo od tod moabski in edomski hribovi, proti jugu pa tudi že mertvo morje. Na Karantani sami nismo bili, ker gora je res prav visoka in sterma ter tudi še precej široka dolina vmés. Pod omenjenim berdom smo bili naleteli na nekega pušavnika, ki nas je za bakšiš prosil, in bil je res nekako posebno bled in izsušen. Zdi se mi pa, da je bil neke ločine in ne naše vere.

Ogledali smo tedaj nekteri izmed tovaršije z višave, kar se je dalo viditi, potem smo se vernili k šotorom, kjer nas je čakala pojedina, ki je bila obed in večerja ob enem. Prav dobro je dišalo k jedi Jeruzalemsko vino, ki se ne spomnim, če smo ga kaj dosti mešali z Elizejevo studenčnico, ali kako je že bilo? Pa tudi Beduini, naši stražniki, so želeli imeti enkrat prav dober večer zraven nas. Kupiti smo jim mógli namreč par ovnov, ktera so zaklali, po svoji šegi spekli in zadovoljno poppravili. Za to našo priljudnost pa niso le samo vso ljubo noč krog šotorjev na straži bili, temveč so nam zvečer še tudi napravili „besedo“, neko burko ali komedijo, ki je bila čisto dostojna „beduinske“ olike in ubrisanosti. Arabci vsako enako veselico imenujejo „fantazijo.“ Vstopili so se v versto in pred-nje eden šejhov, kateri je vodil njih kretanja, gerčanja, smerčanja in kruljenja, da je človeku kosti lomilo. Posnemali so blezo velbluda (kamelo), ki se ulega in vstaja, ko je obložen, in ne vém, kaj še vse; — samo to sem vidil in slišal, da spregovoril ni nobeden, tudi čedno stopil ne, ampak njih glasi so bili čisto natorni in tudi še podnatorni. Kake tri prizore ali akte je bil proizvedil inteligentni gospod šejh. Škoda, da ni bilo pričujočih okulturanih „opičarjev!“ Precej bi bili svoj sistem prevergli in rekli, da njih japica je doma na beduinskih berdih in kamela je njih majka . . . Se vé, ko nas je šejh interpeliral, kako da je svojo nalogo izpeljal, da je dobil občno pohvalo, kako „prestrašno“ in „grozno“ krasno je to.

Taka tedaj je bila veselica v čitalnici beduinski. Ko je bilo že vsega dosti, smo se Bogu priporočevali

in k pokoju spravljali že precej pozno v noč. Naš Zveličar svoje dni na bližnji Karantani je imel pač vse druge misli in osnove, kakor Beduini komedijanti ob mertvem morji, ali pa tudi kakor „liberalni“ in „framasonski“ beduini ob Donavi in drugod. Tudi za nas popotnike bi bilo bolj zaslužljivo, ko bi bili nekoliko manj Beduine občudovali, in nekoliko bolj v Karantanijo zamaknili se.

Naslednji dan, 4. mal. travna, zjutraj nekako med 6. in 7. uro se odpravimo na nadaljno pot proti Jordanu. Jahali smo več del prav naglo in dostokrat še dirjali po planjavi, ki je bila toliko manj obrašena in rodovitna, kolikor bolj smo se Jordanu bližali. Ob 10 smo bili pri ti tako sloveči reki, v kateri je bil naš Zveličar keršen, in kjer se je toliko družih dalo kerstiti v znamenje pokore in spreobrnjenja. Naleteli smo ondi že šotor francoskih romarjev, s katerimi smo potlej skupaj popotvali nazaj proti Mar-Sabu.

Jordan, ali reka, izvira na Antilibanu iz več virov, ki so nekteri že v začetku čedni potoki in se kmali zbirajo v eno samo reko; — teče nadalje skoz jezeri Merom in Genezaret in se izlija v mertvo morje. Kacih 30 ur znaša dolžina njegovega toka. V spodnjem koncu je 60 do 100 čevljev širok in 3 do 12 čevljev globok. Voda je mlačna in že pri virih bolj kalna, pa vendar prijetna, — sicer pa tako dereča, da se ne dá v nji na nogah stati, tudi tam ne, kjer bi se sicer zavoljo globočine zamogla bresti. Robinson piše, da so dobri plavci skušali plavati, pa voda jih je dalje vlekla in le prijema se za veje obrežnega verbovja so zopet iz vode izkobacali. Breg je močno obrašen z verbovjem, tamariskami, akacijami in nekakim germičevjem, ki rodi tako imenovani „sodovski sad,“ ako se ne motim; saj vidil (tudi nekaj seboj vzel) sem nekako černo, neprijetno, truhljeno stročje ali luskovje, ki je zunaj černo, znotraj žalostno-bledo. Po germovji se radi potikajo roparski zanikarneži, torej je pametno od tovaršije se ne ločiti. Neka uboga romarica, ki je z mulo bila za jezdic, in nekoliko zadej ostala, je bila neki napadena, pa z vpitjem, mislim, se je bila otela. Sploh nikakor ne kaže ženskam v tako nevarne kraje hoditi, — dunajska družba jih tudi ne sprejema, ker z njimi je velika sitnost na poti. Pride pa več del kaj evropejk v Jeruzalem, ktere v Egiptu služijo; večkrat tudi same na svojo roko čez morje romajo. Pa marsiktere niso zadovoljne, da bi samo Jeruzalem in bližnje svete kraje vidile, temuč vsiljujejo se povsod, kamor vidijo moške popotvati.

Bili smo mi pri Jordanu nekoliko višej, kakor se v mertvo morje izteka. Ni dvoma, da ondi nekje so svoje dni Izraelci po čudežu s suho nogo strugo Jordanovo prestopili, in tudi sv. Janez Kerstnik je nekje v teh krajih kerševal. Vender se pa čez toliko sto let natanko zlasti tudi zato ne more določiti, ker je dereči Jordan svojo strugo spremenjeval.

Francoski duhovni so mi že prejšnji dan pri Elizejevem studencu pravili, da bodo pri Jordanu v šotorjih maševali, in dovolili so mi, da smem tudi jaz sv. mašo opraviti v njih šotorji. To me je prav veselilo in sem torej teš ostal in se med mašami francoskih duhovnov sam pripravljaj na sv. daritev v tem imenitnem kraju. Kar neprevidoma pa naš dragoman napové, da moramo iti dalje, ker sicer bi zvečer prepozno prišli v Mar-Sabo, kjer smo imeli prenočiti. Tako je bilo meni vse skazeno, da nisem ne sv. maše opravil in ne Jordana tako opazoval, kakor sem želel. Močno sem bil nejevoljen, pa nič ni pomagalo. Francozi si na tako imenitnih krajih privošijo več časa, naši burovi pa so tudi s Taborja pozneje tako hiteli, kakor da bi bilo za njimi gorelo, ne pomislivši, da najberže nobeden izmed nas

ne bo več teh tako svetih in imenitnih krajev vidil. Jezdili smo tedaj ob Jordanu doli po prazni planjavi proti mertvememu morju, h kateremu smo dospeli v nekterih urah. Sem ter tje je sicer kaj malo zelenja, pa vse je revno, cele milje deleč pa tudi še trave ni. Breg Jordanov je močno spodkopavan in kar usaja se zemlja vanj sem ter tje.

Močno sem bil ginjen, ko smo prišli do slovitega mertvega morja, o katerem se tolikrat sliši in govori in ktereга strašni začetek človeku kliče na ves glas: Otrok Adamov, vari se nečistosti! Prišli smo k njemu prav pri gornjem koncu na večerni strani; — Jordan teče vanj na jutrovi strani. Kakošno tedaj je to morje? Zdelo se mi je nekako pepelnato-zelene barve, žalostno, pa vender ne celo tako, kakor sem si poprej mislil. Šumelo in plivkalo je in čutiti je, da je včasih močno nepokojno, ker ob bregu je dosti lesá, mertvih kobilic in vsaktere plaže, ktero iz sebe meče. Pisavci nekteri sicer pišejo, da je čisto mirno in tiho, pa tega nisem našel — saj zdaj ne; morebiti je veči del leno in da ga le včasih veter goni. Pomočil sem vanj roko, in bila je vsa nekako mastno- in slano-pusta; tudi sem ga pokusil, in bilo je prav slano in neprijetno. Ob morji je še deleč tje po ravnini vse slano; kadar solnce sije, se sol kakor prav majhne rosne kapljice sveti po sipi in pesku. Iz peska tu pa tam sili neko germičevje, ki ga „eláf“ imenujejo in zavoljo njegove slane lastnosti iz njega sodo delajo. Sploh je vse slano, kar in kolikor tam iz zemlje poganja in služi za imenovano tvarino. Proti večeru je germičevje še precej gosto, in eden plemenitašev, ko smo odhajaje skozi jezdili, je še nekaj oponašal rekši, sej vender ni tako, kakor se piše. Pa kar je, to je: prav dosti žalostno, — posebno tudi, ako se ogleduje ožgano in spečeno černo kamenje, ki ga je vse polno še tudi deleč naprej, in smo ga tudi v spomin seboj jemali. Sploh je vsa zemlja z bližnjimi hribci vred nekako žepena in vulkanska, kakor, bi djal, veliko staro staro pogoriše. Res je moglo kedaj tam strašno biti.

Maševanje Božje nad nečistimi mesti je popisal Mozes (I. 18. 19); omenjajo ga pa tudi posvetni neverski pisavci, kakor Strabon, Solin, Plinij, Tacit. Tudi lastnosti mertvega morja oni skorej čisto tako popisujejo, kakor naj novejši učeni ogledovavci. Tacit omenja celo „ognja z neba, kateri je nekđaj obljudne mesta razdjál.“ Bile so pa razdjane mesta, kakor Mozes piše: Sodoma, Gomora, Adama in Seboim. Kako naglo in strašno je bilo to pokončanje, priča sv. pismo. Abraham se je namreč zjutraj podal na mesto, kjer je poprejšanji dan pred Gospodom prosil, da naj prebivavcem prizanese, je gledal proti Sodomu in Gomori in po vsih tistih krajih; pa že ni vidil družega kakor žareč pepel in dim, ki se je kakor iz peči kviško valil. (1. Moz. 19, 27. 28.) Vsa okrajina z mesti se je bila pogreznila in stopilo je na mesto jezero, ki ga sv. pismo imenuje „slano“ ali „mertvo morje.“ Posvetnjakom, ki bi morebiti radi tudi to dogodbo zgolj natorno tolmačili, odgovarja dr. Schuster, da Bog skorej zmiraj čeznatorno z natornim strinja, ter se je lahko poslužil natorno slane in asfaltne lastnije tega kraja, da je doveršil strašno maševanje, ki ga je bil že prej napovedal. Tudi Francoz Izambert pravi, da se razodenje o „ognju z neba“ dá dobro striniti z učenostjo. *)

To morje je s svojo poveršino 1.235 čevljev globokeje kakor srednje morje in je 18 ur dolgo, pa 4 do 6 ur široko. V globokem kotlu je stisnjeno in ga obda-

jajo veči del sterme pečine. V 100 delih njegove vode je do 75 delov solnatih tvarin stopljenih, torej se sol ne stopi več, ako se v to vodo verže. Tudi zrak je s tacimi rečmi napojen. Ako Jordan kaj rib v to morje prinese, pomerjejo neki v eni minuti. Isambert pravi, da slani deli, ki so v družih morjih v primeri 4 pri 100, so v mertvem morji 26 $\frac{1}{4}$ pri 100, in njegova specifična teža premaga za petino težo vode v oceanu. Tudi pravi, da v mertvem morji se ne more utoniti. Vé se, da Tit je bil dal uklenjenih sužnjev v to morje vreči in so po verhu plavali. Pri nas popotnikov je bilo premalo časa, da bi se bilo to poskušalo; omenjeni pisavec pa še bolj obširno pripoveduje, kako težko je kopavcu potopiti se, kako pekoča je voda za oči in nosnice, kako s trudom se plava, ker gosta voda truplo le kviško dviguje, kako se vsa koža kopavca s slano luskino pokrije, in da se zavoljo vlačne, kergaste in smolnate lastnosti te vode človek ne more prej posušiti, dokler se v drugi vodi ne umije, kar je lahko verjeti.

Od mertvega morja smo se obernili zopet proti Jeruzalemu nazaj in smo jezdili dolgo časa zmiraj nakviško s hribca v hribec, tako da smo prišli že res visoko, potem pa spet navdol. Bilo nas je pa skupaj velika tovaršija, zlasti tudi obilno plemstva: Knez Taxis, dva Windischgrätz-a, grofa Forgách in Thun, in še nekaj družih. Precej visoko na golem hribcu smo se v naj hujšem solncu nekako ob dveh ali tréh popoldne v krogu na tla spravili, kakor kosci na polji, in naš dragoman nas je v pušavi pridno pogostoval s kruhom, kuhanimi jajci, s pomorančami, smokvami, merzlo mesnino, z vinom in vodo iz mehov.

Opomniti moram tukaj posebnega lova, ki se je bil naključil. Eden gr. Vindišgrecev gre malo višej po hribcu in prizdigne nekoliko veči kamen ter se mu zdi, da je nekaj spodej; pride nazaj, praša vodja Hörmana, če so tod tudi kače, ker zdi se mu, da je eno vidil. Berž gremo gledat, in res, bil je prav velik rujav gad pod skalo. Beduinski šejh se mu močno čudi in bojazljivo vanj reži, drugi ga pa kar za vrat zgrabi in že je bila steklenica pripravljena, v katero so ga zmašili in vodja Hörman ga je seboj vzel v Jeruzalem.

Po dolgem in težavnem popotvanji smo prišli proti večeru v Mar-Sabo, imeniten samostan razkolniških grekov, zraven ktereга so nas že čakali naši šotorji, postavljeni nekoliko na višavi. Bilo je še toliko časa, da smo šli stari samostan ogledat.

(Konec tega oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V Ljubljani se ima pričeti družba za olikovanje in telesni prid tiskarskega osebstva, ktere pravila so že poterjene in bo v nedeljo, 9. t. m., imela svojo vstanovno srenjo v risarski dvorani gornje realke. Da se namen doseže, bodo nekaj učeni gospodje naprošeni, da bodo družnike v znanstvenih in jezikoslovnih rečéh poučevali, nekaj pa bodo tiskarski družniki sami nauke svoje umetnosti razlagali. Tiskarski učenci se imajo še posebej podučevati. Društvo namerja napraviti svojo knjižnico, svoje prave ude v posebnih primérnejih podpirati, večkrat shode imeti. Družniki se ločijo v prave, podporne in častne družnike.

Ker nas ta zares hvale vredna družba nekoliko bližej tiče kakor marsiktere druge, naj smemo sprožiti o priliki njenega vstanovljanja — nektere misli, želje in nasvete v prid društvu in družnikom. Družbe dandanašnji so pogostoma take, da se raji od cerkve odtegujejo kakor pa da bi se ji bližale; svojo Božjo službo, zlasti popoldansko, imajo ob nedeljah in praznikih do-

*) Naj o tej priliki omenim, da tudi opičarje „novega liberalizma“ so učeni Angleži v naj poslednjem času čisto pobili, razkazavši veliko bedarijo tako imenovanega „darvinstva.“ Gl. Volksfreund 31. proc. 1868.

stokrat po svojih sobanah pri časnikih, bukvah, pri poliču itd., namesto v cerkvi, kateri se zmiraj bolj odtegujejo. Družba potem družnikom ni v pravi blagor, ampak včasih še v škodo, zlasti ako v svoje bukvarnice, med svoje časnike jemlje take bukve in liste, ki so nravi spotikljive, kat. cerkvi sovražljive itd. Pri nas v čisto katoliški deželi mora vsaka družba, da bo res družnikom v blagor, stati na katoliški podlagi, mora svoje shode, poduke itd. tako vravnati, da vsak družnik zamore zraven tega svoje dolžnosti kakor dober katoličan vestno spolnovati, — veri in nravi sovražljive bukve in časnike odvracovati, pa tudi pozitivno se do cerkve prijazno v svojem ravnanju obnašati.

— Ranjki dekan Ign. Holcapfel, kakor „Novice“ pišejo, je skorej vse svoje premoženje (50—60 tisuč) volil za gluhomuško napravo v Ljubljani in jo je s tem tako terdno postavil, da bo deželni odbor zmožen resno poprijeti se te dobrodelne naprave. — Naj pristavimo svēt, da v vsem, kar koli bode deželni odbor v tej reči počenjal, naj bi prašal za svēt gosp. Pavletiča, vodja gluhomutnice v Gorici, kateri je v tej reči do čuda najden. Tudi je močno želeli, naj bi 2—3 srenjskih mož se potrudilo v Gorico ogledat Pavletičevo gluhomutnico, ki je ustanovljena za Goriško, Terst in Primorje in v kateri med drugim vlada tudi vse hvale vredna ravnopravnost.

— Gosp. mestni župan dr. Kosta je prišel v ponedeljek z Dunaja vesel in zadovoljen, ker glasi se, da je ondi dobro opravil na vse strani.

S Kerke. Pri nas, ljuba Danica! se je kaj žalostno novo leto pričelo; ker vsaki dan kar po dvakrat zapoje véliki zvon in hajdi obhajat! Vedno se sliši: ta je zbolel, uni je bolan. — V četrtek, 23. pros. pa se je zgodila ta-le nesreča: Nesel je neki 16letni mladenec žakelj moke iz Anžetovega malna. Proti severni strani nad jezom je čez Kerko dolga, na obéh straneh s priločjem obdana berv. Ko pride fant na berv, spodletí mu po nji, in — lop! pade v Kerko. Ker je ravno povodenj, je dereča Kerka pri bervi globoka kaka dva seznja; pod jezom so majhni, z verbami obrašeni osredki. Tu se ustavi naš topljenec na korenini, ki ga je deržala kak čertin ure.

K sreči se mu je operta spesnila in ga žakelj spustil, ktereга je dobil bližnji mlinar Jožefovec. Na drugi strani Kerke je stal deček, ki je vse to vidil; stekel je po mlinarja in še nekoga, ki sta ga iz vode izlekla na pol mertvega.

Ljubi mladenči! glejte kako usmiljen je dobrotljivi Bog. Pustil je še življenje nesrečnemu mladenču. Ko bi bil poginil v dereči Kerki, Bog vé, kako bi bilo za njegovo dušo?

Naši neutrudljivi gg. duhovni pastirji so zbirali denar za novi tabli serca Jezusa in Marije; veljale bote 150 gl. in število je že močno dopolnjeno. Drugo pot kaj več. *) Bog pomozí. —

Z. J.

kmečki sin.

Kneza Robert in Ernst Vindišgrec, ki sta bila pred dvema letoma v Palestini (sveti deželi), sta jo letos mahnila v Rim, kjer je sedanji čas sploh veliko avstrijskega plemstva. Iz Rima gresta v Afriko. Mlada kneza sta zvesta sina sv. matere katoliške Cerkve, kakor je sploh v visokih stanovih še prav pogosto živa vera. Naj bolj zagrizeni sovražniki sv. Cerkve pa so med tistimi šiši-miši, ki niso ne gospodje ne prostaki, ne kristjani in ne neverniki, pa tisti purmani, ki menijo, da so iz nič kaj postali. Odkar jih je Bog oblagoslovil in iz nič kviško spravil, ga nočejo nič več poznati, — tako černo dušo imajo! — Vindišgreca, preden

sta se odpravila na pot, sta v svoji domači farni cerkvi v Planini prav spodobno spoved in obhajilo opravila. Ali tudi slovenski sinovi tako, kadar se napravljajo od staršev za višje nauke v Gradec, na Dunaj, ali pa na vojsko, ter sploh na tuje? —

Iz Naklega smo prejeli čez 70 imen šolske mladine, ki so se z gosp. učiteljem vred zapisali v bratovšino ss. Cirila in Metoda in hočejo pridno moliti za svoje slovenske bratce in sestrice na Bulgarskem in drugod, ki še niso naše vere, da bi se tudi oni spreobrnili in Boga prav častili. Drugi učenci in učenke, pravi g. pošiljavac N. B., so že zapisani poprej, torej je zdaj v tej bratovšini vsa vsakdanja in nedeljska šola, razun nekaterih, ki iz šole ostajajo. To je mladino posebno razveselilo, ker sem jim povedal, da sem tudi jest v ti bratovšini, in da bodo tudi gosp. učitelj v njo se zapisati dali. — Res je, kar dobro misleči „Tovars“ pravi, da šolska molitev je le prerada slaba; toda če bomo na to čakali, da bi bila prav dobra, ne vemo, kdaj bomo začeli moliti, ker tudi odrašeni smo taki cepci, da se nam dostokrat molitev zgubi in strese. Upajmo, da ročic, ki večí del še niso z grehi omadežane, Bog ne bo pustil brez sadú v nebesa dvigati se, če tudi ni vse prav zbrano. Sicer se pa tudi pri molitvi v šoli dá nekoliko pomagati z dobrim redom.

Iz Rima, 28. jan. K. — Dandanes je pač že malokam deleč, sem si mislil, ko vidim, da hlapon iz Ljubljane v Rim v 42 urah prisopiha; pa za hitri voz mu jih še toliko trebo ni. *) Med potjo sem opazoval, kako sčasoma pojema nad dva čevlja debéli sneg, v katerem bi nas bila skorej burja na Krasu zaderžala, in pa z njim mráz, precej pod ničlo, tako da proti Nabrezini že ne snega ne zime ni bilo. Gorkota, že zjutraj blizo 8 stop. R., nas je tje po Beneškem spremljevala. Toliko težji je nam tako razvajenim djalo, ko smo proti Ferrari spet neprijazno belo odejo zagledali, ki se je nam ne v majhen strah toliko bolj debelila, kolikor bližej Bolonje prihajamo. Pač redka prikazen. V Bolonji najdemo snega višji kakor na Kranjskem, ko stene ob kraju železnice nakopičenega, in že so nam žugali, da mu čez Apenine ne mašina ne za odmetanje poslane kardela vojakov ne bodo kos. Koliko veselje pa, ko ob štirih zaslišimo: „partenza (odhod)!“ Popotni, ki so 5 dni rešenja čakali, so pripovedovali, da po tako lahki ceni se malo kje človek napoleonov znebi, kakor tukaj. Vožnja čez apeninske snežnike je ravno tako derzna pa tudi krasna, kakor čez Semernik; most za mostičem, predor (tunel) za predorom te srečuje in vlak se kviško vije po homcih od Pistoje. Zdaj mráz odnehuje, sneg beži in „la bella Firenze“ se v svojem krasu odkriva. Nemudoma damo slovo njeni marmeljna blišči postaji, kakoršnih neki po sveti ni mnogo, in pozdravlja Pe-rugio, Foligno, dospemo do Monte-Rotondo. Radovedni stražniki so nam vse reči prevedljali, in da bi znamenitega kraja gotovo ne zgrešil in prehitro ne pozabil, sem jo po nesreči tudi skupil na perst (?). Kraj bitve leži kake pol ure od postaje v stran. Zdaj derdramo tje po pusti „campagni.“ Poslušajte o tem besedovanje nekterih „rudečih“ se okrog sv. Neže zasuknemo in rimskega mesta ozidje nas v svoje krilo sprejme.

Perva pot je bila do sv. Petra. Nekako zmešan stopi človek v tako svetišče in ne na levo ne na desno ziraje hiti proti 96 lampicam, ki naznanjajo kraj presvetih ostankov, in ko svoje serce nekoliko svetih čutil oprosti, se še le zavé, kje je in kaj se krog njega godí. Začne opazovati svetišča velikanske razmere, katerih pa enkrat ne premeri. Treba je večkrat priti in vsakokrat se širi, razteguje in vzdiguje ta mojsterska stavba. Tako se od začetka motijo oči, da bi nebo nad grobom svetega

*) Bode prav vstreženo.

Vr.

*) Hitri voz iz Dunaja v Rim potrebuje 50 ur.

Petra, ki je višji kakor palača Farnese, komaj za 3—4 sežnje visoko v gibovale. Po cerkvi najdeš ljudi vsih krajev in jezikov svetá, naj več pa zvavov. To so ti mladenči zale postave, pa menda še goršega serca; sej po vsem svojem obnašanji razodevajo blage čutila, ki so jih gnale življenje svoje cveteče postaviti za brambo sv. Očeta. Od zora do mraka jih vidiš, častnike in prostake (plemenitega rodú), po cerkvah pobožno v molitvi vtopljeni klečati in svete zakramente prejemati, kar vojaki po drugih krajih neradi opravljajo. In ko sem drugod belega moža saj ob nedeljah in praznikih po ulicah prevečkrat vidil spremljanega od pritikleja, ki temu postavnemu stanu nečast dela, pa ves čas kar sem v Rimu, nisem zapazil nobenega vojaka v takem nepotrebnem spremstvu; sploh pa je viditi v tem oziru, da gospoduje neka očitna sramožljivost (decencija).*) Med vojaki papeževimi je tudi veliko taci, ki so po rodu in šegi svojega kraja krive vere, ki pa po boljšem notranjem čutilu gnani tukaj pristopijo k skali sv. Petra, ki se, če tudi luteranci in toraj že keršeni, včasih zavoljo večji varnosti s pogojo o prestopu kerstijo. Zdaj se jih blizo 70 pripravlja na prestop v katoliško cerkev.

Iz Vatikana na Kapitol, stopaje po tleh, kjer so pred 3 mesci ležale trupla prederznih, ki so silili do starega, velicega zvona, da bi z njim podpihanemu mestu začetek vstaje naznanili, me je pač nekoliko groza obhajala, češ, vroča kri lahunov bi lahko spet kmalo kaj tacega poskušala. Sej govorili so, da je cerkev sv. Petra podkopana in v praznik „stola sv. Petra,“ ko pridejo sv. Oče s kardinali k cerkveni slovesnosti na grob pervaka aposteljnov, da ima na drobno razsuti se, pa da je terdnjava Sant-angelo spodrita in votline podzemeljske s smodnikom napolnjene, ter jo tudi raznese. Preiskava pa je pokazala, da to je le strašilo, ki naj bi ljudstvo vedno nemirno in nevoljno ohranilo in od cerkvenih slovesnost odvráčevalo.

Na kapitolskem hribčku stoji, ravno na mestu nekdanjega tempeljna mogočnega Jupiterja, cerkev Materi Božji posvečena — Ara coeli. Kakšne čutila te premagujejo, ko stopiš na svetišče! S te višave je nekdanj malik kraljeval čez mesto in čez mestu podložne pokrajine sveta; in zdaj kraljuje nebés in zemlje Kraljica, Marija! Trije velikanski stebri od malikovega tempeljna podpirajo zdaj strop na čast deviški Materi živega Boga. Kakor cerkev, tako tudi procesija in blagoslov z Jezuškom (Bambino) je bilo vse že popisano v „Danici,“ toraj ne ponavljam. Če se pa vstopiš pred cerkveni prag, se ti pred očmi odpre velik del zgodovine človeštva. V znožji mogočnega malika kapitolskega slediš na desno terg forum Romanum, kjer so se svetu postave dajale, kjer je Ciceron Katilinove zarotve odkrival, koder je zmagovavni vojskovod stopal po „sveti cesti“ (Via saera), ktere kos še pelja pod slavolokom Septimija Severa na „sveto višavo,“ in tam gori se je „mogočnemu“ hvalil za dobljeno zmago. Med tem so bili pa v ječi mamer-tinski, tergu nasproti, premagani vodji in knezi ob glavo devani; — v ječi, v kateri sta tudi pervaka aposteljnov verige nosila, v kateri še zdaj izvira studenec, ki je, po sporočilu, čudovitno na prošnjo sv. Petra iz tal priderl, da je mogel sosužnje s koplo preropenja oblitati. Malo stopinj naprej se na desno vzdiguje hrib palatinski, nekdanj blišeč v zlatu palače grozovitega Nerona, zdaj pa po nekoliko pokrit s cerkvami sv. Boštjana, ki je tu gori bil s pšicami numidskih strelcev prebadan, in dveh samostanov, nekaj pa z velikanskimi razvalinami,

sv. Očetu in Napoleonu lastnimi, ki v svojih nešteti predalih zmiraj bolj očitno razodevajo svetu minljivost ohole posvetne mogočnosti, ktera se slednjič vendar uklanja svetemu Križu, tudi na verhu Palatina zasajenemu. Temu rešivnemu znamenju pa je slavno pot v večno mesto odperl Konstantin Véliki, kar priča slavolok, njegovemu imenu pod Palatinom razpét; — in s tem je konec storil divjaškemu veselju, ki ga je rimsko ljudstvo imelo v bližnjem Koloseju, kadar je gledalo pričevavce svete vere, ko so v dvoboju z izstradanimi zverinami obnemagovali. Koder so nekdanj presvete kosti marternikov razcepane ležale, se zdaj moli križev pot in v sredi velikega ozidja se sveti sv. Križ. Vicisti Galilae!

Francoska vojna je zapustila Čivita-vechio, šla v Viterbo in na mejo, ker garibaldovci spet rozljajo. „Opinione“ grozi, da temu nasproti mora tudi laška vlada svoje vojake na stražo postaviti. V Genovi, piše „Dovere,“ se neko skrivnostno nabiranje napravlja (si fa un aruollamento misterioso).

Med škofi, ki bodo prihodnjič za kardinale povikšani, ni ne Dupanloup, ne Darbois, gotovo pa bo kardinal Luc. Bonoparte, mož še mlad, pa vse hvale vreden.

Pristavek: Ako bi imel kdo kaj poročiti gosp. dopisniku (dr. J. Kulavicu), se pristavi na napis: All' Anima!

Pogled k „Sloveno-Tirolcem.“

Za dobro voljo.

Če so uni „Sloveno-Tirolci,“ bodimo mi pa njih vredni bratje „Tirol-Slovinci.“ Té imeni so nam pridobili naši verli poslanci na Dunaju, ki s Tirolci vred ko majhen pa močen jéz med prevladajočimi viharji in divjimi valovi serčno še branijo reč katoliške cerkve. Tedaj:

„In viam pacis!“

2. kimovea 1867 ob 2 in deset min. po noči.

Zemlje lice krije črna tmina.
Ko na pot grestá — án, — ina,
Hitro vlák je tresel nas
Čez Kras.

Kras.

Je na Krasu malo trave, redka ruša;
Vender letos ni prav huda suša;
Sem ter tje koruza 'z zemlje je šterlela,
Cvetla je prijazno nizka jejda bela. —

Interpelacija in odgovor.

Kdo dal kamna toliko ti je mesto kruha,
Plešasti in gluhi Kras? —
„Strila to je burja, ki mi v glavo puha,
Oplenila me obleke, lás;
Vender več kot burja me obrila,
Roka tvoja, človek, je plenila!“

Nabrezina.

Ob sedmih že do Nabrezine
Privlekle ble so nas mašine.
Začela tukaj perva šola
Se z zrezkom je in verčkom óla.
Obilna bla je množča zbrana;
Ternovca vidil sem Selana;
Naznanil Tonček nam 'z Gorice
Vesele zdajci je novice,

Pogled na morje.

Pokaže kmal' ob levi zdaj se morje sivo,
Ob desni zmiraj Kras molí še belo grivo;
Gospod tovarš me moti, ko opravljam „hore,“
Videči morje — mirováti več ne more:
Presladki snujejo se v duši mu spomini
Iz davnih dní v primorski dragi domovini.

*) Vojaki, kateri so babeži, tudi za vojsko blezo niso kaj vredni, zakaj taki, ki je v smertnem grehu, se gotovo tudi smerti močno boji, ker vé, kaj ga čaka; in pa kako bo Bog tacega brambo blagoslovil!
Vr.

Furlansko.

Prelépe brajde, nograde
 Prijazni Teržič ti odpre;
 Zagôrel dela v njih Furlan
 Ob potu tje na levo stran.

Nerazločljiva prikazen.

Znad griča, ob berlogu tam volká, lisice, zajca
 Rudeča reč v oči priséva mi nerazločljiva:
 Kdo vé, kaj to poméni, kaj na laškem hribcu biva? —
 Blez Garibaldova se stergana suši tam srajca. —

V Gorici.

Po devêtih pegaz neumòr
 Že v goriški dirja kolodvor;
 Parnik komaj paro sprega.
 Že prijatelj v roko sega.
 Vselej star prijatelj naj ti bo
 Nad gradove bele, nad zlato!

Opoldan.

Priljudnosti, dobroti
 Popotnikom na poti
 Prečuditi se ni zadost':
 Bog živi Njih prevzvišenost!

Po kosilu.

„Spal po noči slabo si na klop' leséni,
 Zdaj po jedi brez skerbí se mal' poléni;
 Sej domá si noč in dan
 V vojnice in jarem djan!“

Nota bene.

Vedi pa, če pótvanje želiš na verze djáti,
 Tréba bolj umétno, skerbno bo kováti:
 Že v Ljubljani je na preži tvoj tožitelj,
 Spičil bo, da to so „vozli,“ „verzi-knitelj!“
 (Dalje nasl.)

Slovstvo.

Ozir je nam treba imeti na slovstvo omikanih narodov, vendar pa tako, da bomo le zdrave močne hrane iskali, nevarnega in škodljivega strupa se pa zvesto ogibali. V ta namen bode „Danica“ večkrat omenila in priporočila kako bolje slovstveno delo, tehtno po svojem obsegu, ali pa posebno primerno potrebam sedanjega časa. Ker ima tisk in časništvo toliko vpliva za tadanji rod, naj opomnimo najpopred važne brošure z naslovom: „Die Presse, ein Stück moderner Versimpelung, von Joseph Lukas, Regensburg, Pustet 1867.“ Pisatelj popisuje z neizrečeno krepko besedo, ki do živega seže in reže, velik vpliv tiska do države in cerkve, do znanstvenega in socialnega življenja; kaže, kdo, kako in s kakim vspehom se peča s časništvom; razlaga, da le samo keršansko časništvo še ne bo vničilo škodljivega vpliva slabega tiska, ker k hudemu nagnjeni človek vedno raji le po pregrešnem sadu roko steguje, in razkazuje, da treba je pisatelje in čitatelje poboljšati, terdno vero v Kristusa spet oživiti; le potem bo nehala slaba pisarija, in dobra spet svojo moč razodevala. Pač bi bilo prav, da bi to brošuro brali duhovni in neduhovni, katerim je mar dobro pospeševati in hudo odvrčevati; slehern bo našel v nji poterjene svoje misli, pa tudi omenjene nove ozire zastran tiska; slehern bo priterdil pisatelju naj večí del njegovih misel. Tolle et lege!

Drugo prav tehtno vprašanje je današnje dni zastran ljudske šole, ko se tako sploh graja dosedanja in se vse upanje stavi v prihodnjo od cerkve ločeno šolo „novega liberalizma.“ Ker je našim liberalcem v mnogih zadevah in tudi v šolstvu zgledna nemška dežela Baden zgled vse popolnosti (vzor ali ideal), torej naj priporočimo brošuro iz te osrečene dežele z naslovom: Die moderne Volksschule und die badische Schulgesetzgebung, von Carl Zell, Freiburg, Herder 1867. Skušeni, izverstni in že piletni „šolski mož“ razkazuje,

kako puhle in prazne so besedovanja (frazе) sedanjega liberalizma o „harmonische Ausbildung, geistige, moralische und ästhetische Bildung,“ pokaže pa v pravem pomenu 1) važnost ljudske šole, 2) njeno zadevo in dotiko do cerkve in države, in 3) nje namen, t. j., dušne moči buditi in uriti ter potrebne vednosti za življenje razširjati.

Izverstno in močno obširno delo o odgoji ali izreji je spisal slavnoznani francoski škof Dupanloup, ki je pred kratkim na svitlo prišlo tudi v nemški prestavi z naslovom: Die Erziehung, 3 Bände, von Bischof Dupanloup, Mainz, Kirchheim. Pisatelj, ki slovi po svoji učenosti med francoskimi škofi, in se je poprej sam veliko pečal z izrejo, je gotovo spreten, tako tehtno in obširno reč v keršanskem duhu obravnavati zoper toliko mojstrov-skáz, ki hočejo izrejo in omiko brez Kristusa na poganski podlagi. Zato je to izverstno delo, pisano v prav gorki besedi, na Francoskem v kratkem sedem natisov doživelo, in se prestavlja v različne jezike, ter razširja hitro po daljnem svetu. Enoglasno stavi kritika to delo med naj izverstniši sedanjega časa; celo amerikanski časniki (Wahrheitsfreund, Cincinnati) priznavajo, da je slavno delo slavnega pisavca celo pričakovanja prekosilo, ter pravi, „da narodi sveta so ozdravljivi, sredstvo v to je prava izreja mladega zaroda; ta zamore vse popraviti, vse rešiti.“ Zato pristavi, da te bukve utegnejo veliko blagra obroditi, ako ti, katerim je izreja izročena, starši, učitelji, duhovni in gosposka ravnajo po osnovah in vodilih te knjige. Naj veljajo te besede tudi pri nas, ter naj nas njena obširnost in cena nikar ne ostraši, temuč le zagotavlja tehtnost tvarine in izverstnost slavnega pisatelja!

Pridgarjem priporoča „Wiener Kirchenzeitung“ St. Hedwigsblatt, Berlin, Jansen, v katerem ni praznih plév, ne dolgočasnosti in prenapetosti, ampak zerno v lepem strožji, duh in priserčnost, znanstveni in djanski nauk v lepi edinosti.“ Izhaja vsak mesec, in cena ni prenapeta.

Znano je, da gosp. J. Bilc poslovenjuje cerkvene pesmi (himne), katerih precej je bilo že v Danici pred nekaj časom. Gosp. Bilc bode še druge z unimi vred in z „razpravo o cerkvenih pesnikih“ na svitlo dal, Danica pa jih ne bode več prinašala; iz že naznanjenih častiti bravci že pri neki meri vedó, kakošne bodo. Zavernemo torej slovensko občinstvo že naprej na to delo, ki bode izvirno in gotovo zanimivo in podučljivo, zlasti za duhovne in učitelje in sploh za pevstvo in vsacega, komur je mar za lepe pesmi.

Naj omeni tudi Danica sad ženskega slovstva, ki je na podlagi kuhinje in ognjiša, tedaj take reči, za katero se ženstvo po čisti in natorni pravici smé in mora pečati, bodi si s kuhlenco ali s peresom. Imenuje se pa novo delo: „Slovenska kuharica“, to je, navod navadne in pa imenitne jedila okusno kuhati, od „Magdalene Pleiweisove in Neže Lesarjeve, v Ljubljani 1868. Na več kot 280 stranéh učijo te bukve 932 jedil, pijač in reči pripravljati za našega nepozabljivega škerjotiča, imajo k temu 14 jedilnih listov, kaj se utegne n. pr. pripraviti za „zlato mašo,“ za god itd. Kdor sebi dobro hoče, naj si kupi te bukve (pri Gerberji); ne bo se mu slabo godilo, ako se mu bo po njih kuhlalo. —

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Katoličani in liberalizem.) Avstrija ni več katoliška velemoč, katoliška s posebnostjo sama noče dalje biti. Časniki, veliki in mali, so Avstriji na ušesa šepetali, da se katoličanstvo ne vjema s svobodo, da nas je katoliška politika pripravila ob vso veljavo na Nem-

škem, — to pa toliko časa, da so se gospodje, ki imajo državno kermilo v rokah, iz bojzljivosti na limanice usedli in sedaj pod raznimi imeni nasprotujejo pravicam katoliške cerkve.

Čudno je pa to, ker v višjih in naj višjih okrogih nikakor cerkve ne sovražijo, ali vender ni ga človeka, kateri bi imel serčnosti dovolj, in bi se ustavil hrupu, ki je tako umetno napravljen. Dopuša se, da se množica ali prav za prav nekteri časnikarji napihujejo, da se šopirijo tako zvani voditelji liberalne stranke v državnem zboru, dasiravno ves svet, visoki in nizki spoznajo, koliko veljajo ti liberalni vitezi in cerkveni nasprotniki.

Vendar pa ljudstvo je vse drugačno kakor vlada in zastopniki njegovi. Katoliška zavest, katoliško prepričanje s tim bolj raste in se vterjuje, kolikor bolj se cerkev stiska in napada, in kolikor bolj cerkveni pastirji dajejo vernim lep zgled. Na dan verske nevarnosti bojo bandero visoko povzdignili in stali v prvi versti, in katoliška občina bo vselej vedila, česa se ima deržati.

Ako nove cerkvene in šolske postave, kakor so bile sklenjene v državnem zboru, po naj višjem poterjenju veljavo zadobé, se bo marsikaj na slabo obrnilo; verni katoličani pa pravijo, da cerkvi to ne bo na škodo, ker odpadli bodo le gnjili udje. Ako se res osnujejo brezverske šole, bodo osnovali pa škofje katoliške šole, in jih nemara izročevali šolskim bratom ali sestram.

(Konec nasl.)

Ena naj gerših lazi „liberalnih“ časnikov je zopet očitno osramotena. Dolgo časa so namreč godli, da je cesarja Maksimiljana njegov spovednik Fišer v Mehiki priderževal ter bil s tem njegove nesreče kriv. Zdaj pa je Napoleonov major Montlong natanko popisal poslednje dogodbe v Mehiki in sam naravnost rekel, kaj je blagega cesarja nagnilo, da je še poskusil prerojenje nesrečne dežele, namreč: prošnje liberalcev in konservativcev, tisuči podpisov, da naj v takem nevarnem času dežele ne zapusti, pa državno svetovavstvo in zagotovljenje denarskega ministra, da je 10 milijonov v blagajnici. „ne pa svet o. Fišerja,“ pravi Montlong. Liberalni listi so marsikaj posnemali iz Montlongovega nanzanila; to kar Fišerja tiče, so pa ti farizeji in obrekovavci vse kar tiho zamolčali, in iz tega se njih potuha še očitniši razodeva.

Številске zadeve katoliške Cerkve. Katoliška cerkev ima sedaj 949 nadškofij, škofij in apost. namestništev, ki se na posamezne dele sveta tako-le delé: V Evropi: 112 nadškofij, 498 škofij in 14 apost. namestništev, in sicer v Italiji 49 viš. škofij, 217 škofij, v Nemčiji in Avstriji 19 viš. škofij, 68 škofij in 4 apost. namestništva; na Francoskem 17 viš. škofij in 69 škofij; na Španjskem 9 viš. škofij in 49 škofij in apost. namest.; na Angleškem 5 viš. škofij, 36 škofij in 3 apost. namest.; na Ruskem 3 viš. škofije in 17 škofij; na Portugalskem 3 viš. škofije in 16 škofij; v evropski Turčiji 5 viš. škofij, 7 škofij in 5 apost. namest.; v Belgiji 1 viš. škof. in 5 škofij; na Greškem 1 viš. škof. in 4 škofije, ravno tako v Holandiji, v Švici 5 škofij; na jonskih otocih 1 viš. škof. in 1 škofija; v Švediji in Norvegiji 1 apost. namestništvo. — V Ameriki je 21 viš. škofij, 122 škofij in 9 apost. namest., in sicer v severni Ameriki 9 nadškofij, 62 škofij in 4 vikarije; v srednji 5 viš. škofij, 22 škofij, 2 apost. namest.; v južni 7 viš. škofij, 38 škofij, 3 vikarije. — V Aziji 24 nadškofij, 50 škofij in 57 vikarij, in sicer v azijski Turčiji 22 nadškofij, 43 škofij, 2 apost. namest.; na Kineškem 1 škofija in 24 apost. namest., v prednji Indiji 1 nadškofija in 2 škofiji, v zadnji Indiji 11 vikarij, v drugi Aziji 1 nadškofija, 4

škofije in 2 apost. namest. — V Afriki 11 škofij in 13 apost. namest. — Na Otočji z Avstralijo 1 nadškof., 9 škofij in 8 apost. namest. Tedaj po vsem svetu 158 nadškofij, 690 škofij in 101 apost. namestništev, skupej 949. Med temi je čez poldrugisto vstanovljenih pod sedanjim papežem Pijem IX. —

Novo berilo iz vsih vetrov. Svet je poln hinavcev in potepuhov. V spodnji Inski dolini na Tirolskem, kakor „*Tir. Stimmen*“ pišejo, je undan eden tacih plašarjev ljudi šuntal zoper sv. Očeta, — se vé, da plačilo ni bilo kaj sladko, ki so ga mu Tirolci za to službo umerili. V Vatens-u je eden tacih „vander-buršev“ Lutrove biblije delil. — Vlada ne dovoli nabire za papeževo vojno.

Iz Novomesta gre v ponedeljek v Ljubljano pismo, naj bi bolehn materi sčasoma povedali, da je umerl sin, in v torek pride v Novomesto pismo iz Ljubljane, naj bi bolehnemu sinu sčasoma povedali, da mu je umerla mati. Tu in tam se ni moglo več povedati; dobila sta se sin in mati že v večnosti. Sin č. o. Adolf Kokaalj je umerl 2. t. m. zvečer ob 8, in mati njegova 3. zjutraj o poli 5. Bil je ranjki rojen 30. sept. 1838 v Ljubljani, redovnik sv. Frančiška posvečen leta 1861, potem pri gimnaziji novomeški učitelj 6 lét. Bistre glave, čedne postave, iskren Slovenec, prijazen v družini; kar se je vlegel o Božiču, je bil prav poterpežljiv v bolezni, in malo pred smertjo je še poprosil, naj se naznani njegova smert po „Zg. Danici,“ da bodo molili zanj po obljubi součenci in sicer prijatli vsi, katerim naj bode priporočen v pobožni spomin!

Iz Amerike. Zdravje mil. škof Baraga se ni zboljšalo. Več prihodnjič.

Duhovske spremembe.

V lavantinski škofiji. Čast. g. Anton Fröhlich je postal župnik na Slatini; za provizora pri sv. Venceslavu je postavljen g. Šim. Gabrec. Č. g. Mat. Modrinjak je imenovan za korarja. Umerl je: Fr. GorNIK, fajmošter v Slivnici. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Ljubljane: Neka gospá 1 ces. cekin, dve sestri 1 trdnj. za 2 gld. st. d., neimenovana 3 dvajsetise; vse tri prosijo blagosl. za srečno zadnjo uro. — Z Breznice: Jož. Mulej 2 dvajs.; prosi blagosl. za modrost pri opravih in za srečno zadnjo uro. Katra M. 1 dvajs.: Sv. Oče, molite za moje ljube ranjke, in blagoslovite me za dušne in telesne potrebe in za srečno zadnjo uro. Barba M. 1 petico: Sv. Oče! Dar ljubezni mi sprosíte, — za srečno smert blagoslovite! Reza M. 1 dvajs.: „Ponižnost, čistost — za to blagoslova prosim, za srečno smert si pomoči vošim.“ Mica Šebát 1 deset. „za voljno poterpljenje, za dušno in telesno zdravje prosim blagoslova.“ — And. P. 1 ces. cekin. Prosi sv. blagosl. sebi in svojim za življenje in zadnjo uro. — G. Fr. Prusnik, fajm. na Studencu, 2 križavca po 2 gl. 12 kr. st. d. — G. J. P. z Brezovice 1 véliki terdnjak; prosi za sv. blagoslov. — G. Lor. Kristofič 1 gl. in 2 dvajs., s prist.: „Da sovražnike sv. Cerkve ponižáš,“ prosi blagosl. za dušno in telesno zdravje.

Za afrik. misijon. Iz Leš 5 gl. Z Brezovice J. P. 3 gld. — G. fajm. A. Smrekar 5 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. K. v R.: Če je tudi kaka reč že omenjena, je vender vse kakor novo, zlasti ker vsak pisavec na drugo struno udari; po tem, prosim, blagovolite ravnati se. Serčna hvala za poslano! — G. —1—: Serčna hvala! Prej ko bo moč. G. S—r: Vse hval. prejeli.